

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă

HOTĂRĂREA NR. 83
din 06.02.2019

Dosar nr: 335/2017
Petiția nr: 3554/03.07.2017
Petent: . .
Reclamați : Ziarul Adevărul onLine
: . .

Obiect: publicarea unui articol cu un potențial caracter discriminatoriu la adresa cetățenilor români

I. Numele, domiciliul și sediul părților

Numele și domiciliul petentului

1. ..

I. 2. Numele și sediul reclamatei

2. Ziarul Adevărul ..
3. ..autorul articol în Cotidianul onLine ..

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

4. Petentul consideră discriminatoriu articolul publicat în data de 01.07.2017 în ziarul Adevărul, „*Turma rămâne. Despre incidentul de la Cluj*”. *Textul articolului: “Normalitatea e o fișie îngustă omul e român, ortodox, heterosexual și pasiv”.*

III. Citarea părților

5. În temeiul art. 20, alin. 4 din **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată (în continuare **O.G. nr. 137/2000**), s-a îndeplinit procedura de citare.

6. Părțile au fost citate (filele 6-7 din dosar) pentru data de 25.10.2017 la sediul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (în continuare CNCD).

7. La audierea din 17.10.2017 s-a prezentat petentul.

IV. Susținerea părților

Susținerea petentului

8. Petiția înregistrată la CNCD cu **nr. 3554/03.07.2017** (filele 1-5 din dosar) petentul consideră discriminatoriu articolul publicat în data de 01.07.2017 în ziarul Adevărul, „Turma rămâne. Despre incidentul de la Cluj”. Textul articolului: *“Normalitatea e o fișie îngustă omul e român, ortodox, heterosexual și pasiv”*.

9. Petentul susține faptul că textul în cauză este o instigare la ură, autorul articolului manifestând dispreț față de persoanele de naționalitate română, având credința creștin ortodoxă, heterosexual și pasiv (nu se manifestă zgomotos /necivilizat în spașul public). Autorul incită la discriminarea românilor care nu au participat la nicio manifestație inducând ideea ca „românul, ortodox, heterosexual și pasiv” este apriori rasist xenofob și homofob, numai bun de îndepărtat de la orice decizie publică și neapărat “comunist” sau “bătrân” în gândire. După autor românul nu este capabil de nimic: *“Comentează multe, dar nu inițiază nimc. Are păreri, idei niciodată.... deoarece este o turmă”*: *“Merge turma în direcția corectă”*.

În cadrul ședinței de audieri petentul a susținut petiția și a depus în susținere și alte articole publicate în ziarul Adevărul (filele 9-16 din dosar).

Susținerea părții reclamate

10. Până la data soluționării sesizării partea reclamată nu a înaintat un punct de vedere.

V. Motivele de fapt și de drept

11. În fapt, Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra limitei libertății de exprimare și încălcarea dreptului la demnitate umană a petentului, urmând a analiza conținutul articolelor publicate în Cotidianul Adevărul Online, ce fac obiectul prezentei cauze.

12. În drept, în soluționarea prezentei sesizări apreciem că sunt incidente următoarele texte de lege:

➤ art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;

➤ art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003;

➤ art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare O.G. 137/2000).

13. Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportată la aprecierile părților reclamate, obiect al prezentei sesizări. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

14. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie

- ✓ **să fie prevăzută de lege** (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
  - ✓ **să urmărească un scop legitim,**
  - ✓ **să fie necesară într-o societate democratică și**
  - **să fie proporțională cu scopul urmărit**
- Ingerința să fie prevăzută de lege**

15. Prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborat cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciam că **ambele texte normative sunt previzibile și accesibile,** deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

16. Raportat la scopul legitim urmărit prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România.

Protecția demnității unor grupuri vulnerabile/persoane care aparțin unei categorii sociale constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcarea a demnității umane, ca drept constituțional protejat, publicarea articolelor în Cotidianul Adevărul onLine, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- ✓ un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură
- ✓ ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența la un grup vulnerabil/categorie socială – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

17. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

18. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „este necesară într-o societate democratică”.

19. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („pressing social need”).

20. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei “nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere

21. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”.

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

22. În scopul de a determina dacă publicarea articolelor în Cotidianul Adevărul onLine, ce fac obiect al prezentei sesizări, constituie un discurs de ură, Colegiul va examina: obiectivul urmărit de părțile reclamate, contextul în care a avut loc, conținutul articolelor publicate, ce fac obiectul prezentului dosar, modul de publicare a acestor articole, rolul în societate al persoanelor ce au publicat articolele ce fac obiectul prezentului dosar.

Obiectivul urmărit de partea reclamată

23. Obiectivul urmărit de partea reclamată este important: a dori aceasta să instige la ură, ori a urmărit doar informarea publicului asupra unui subiect de interes public. În acest punct, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina a

persoanelor reclamate, acest aspect nu are relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

24. Colegiul apreciază că, în prezenta speță, articolele publicate în Cotidianul Adevărul onLine ce fac obiectul prezentei cauze fac parte dintr-un context mai larg spre exemplu: Autorul incită la discriminarea românilor care nu au participat la nicio manifestație inducând ideea ca „românul, ortodox, heterosexual și pasiv” este apriori rasist xenofob și homofob, numai bun de îndepărtat de la orice decizie publică și neapărat “comunist” sau “bătrân” în gândire. După autor românul nu este capabil de nimic: “Comentează multe, dar nu inițiază nimic. Are păreri, idei niciodată.... deoarece este o turmă”: “Merge turma în direcția corectă”, în sensul că autorul articolului incită românii care nu au participat la nicio manifestație și a încercat să inducă ideea că „românul, ortodox, heterosexual și pasiv” este apriori rasist xenofob și homofob, numai bun de îndepărtat de la orice decizie publică și neapărat “comunist” sau “bătrân” în gândire.

25. Libertatea de exprimare este prețioasă pentru orice persoană.

26. Una din principalele caracteristici ale democrației constă în posibilitatea pe care ea o oferă de a rezolva prin dialog, fără a se recurge la violență, problemele pe care le are de soluționat un stat, **chiar și atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânjenitoare, iar democrația se ”hrănește” din libertatea de exprimare”.**

27. Totuși, o ingerință a statului în această speță, prin constatarea și sancționarea faptei ca fiind o formă de discriminare, deci limitarea libertății de exprimare, ar constitui un exces, o limitare nejustificată, o măsură neproportională în raport cu pericolul social al faptei și cu scopul urmărit. **O ingerință a statului ar fi fost justificată dacă ar fi existat orice element de incitare expresă la ură pe criteriul libertății de conștiință.**

Concluzii

28. Colegiul director reiterează faptul că libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. **Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.**

29. În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „**acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.**

30. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudența sa subsecventă în materie, că **“libertatea de exprimare, garantată de art.10 parag.1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile primordiale ale progresului societății și împlinirilor personale. Subiect al paragrafului 2 al Articolului 10, Libertatea de expresie include „nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență [de opinia publică] ori considerate inofensive, dar și pe acele care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.”**

31. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fundamentat necesitatea protejării libertății de exprimare în primul rând pe valoarea pe care acesta o reprezintă ca mijloc pentru a asigura buna funcționare a unei societăți democratice.

32. În speța de față nu se impune interferența statului în limitarea libertății de exprimare.

Este adevărat că, tratamentul discriminatoriu are de cele mai multe ori ca scop sau ca efect umilirea, degradarea sau interferența cu demnitatea persoanei discriminate, în mod particular, dacă acest tratament se manifestă în public. Reiterăm faptul că, tratând pe cineva mai puțin favorabil, datorită unor criterii inerente sugerează în primul rând dispreț sau lipsă de respect față de personalitatea sa. Or, sintagmele imputate trebuie privite per ansamblu și în strânsă legătura cu întreg conținutul articolelor în cauză.

Reiterând că natura discriminării, sub aspectul ei constitutiv, decurge tocmai din faptul că diferența de tratament este determinată de existența unui criteriu și o situație de comparabilitate, ceea ce presupune o legătură de cauzalitate între tratamentul diferit imputat și un criteriu interzis invocat de persoana care se consideră discriminată. Colegiul observă că, nu se întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare potrivit art. 2 alin.1) din O.G. nr. 137/2000, republicată, deoarece termenele folosite de către părțile reclamate nu aduc un prejudiciu de imagine, acestea se încadrează în limita libertății de exprimare.

33. Pentru considerentele de mai sus, având în vedere obiectivul urmărit de partea reclamată, conținutul articolelor ce fac obiectul prezentei cauze, rolul în societate a persoanei ce a publicat articolele în cauză, Colegiul director constată că în speța „nu este necesară într-o societate democratică” o ingerință în libertatea de exprimare, fapta sesizată nu constituie discriminare potrivit prevederilor art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință

Opinie concurentă exprimată de Asztalos Csaba Ferenc și Haller István

1. Articolul analizat nu conține afirmații care ating dreptul la demnitate, întrucât autorul nu crează un cadru ostil față de români, ortodocși, heterosexuali și pasivi, ci critică spiritul de turmă, dorința unora de a fi întotdeauna cu majoritatea, de a nu avea inițiative, idei individuale. Cum în România majoritatea populației este formată din români, ortodocși și heterosexuali, autorul utilizează formularea — scoasă din context în analiza opiniei majoritare — care reprezintă obiectul petiției. Dacă autorul ar fi scris textul pentru comunitatea maghiară într-o publicație de limbă maghiară, probabil ar fi înșirat „maghiar, reformat, heterosexuales și pasiv”.

2. În consecință considerăm inutilă analiza dintre dreptul la demnitate și libertatea de exprimare, întrucât articolul analizat nu atinge dreptul la demnitate pe criteriul apartenenței etnice, religiei respectiv a orientării sexuale.

Motivat: Haller István

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, republicată articolul publicat în presă, ce face obiectul prezentei cauze, se încadrează în limitele libertății de exprimare prevăzute de art.2 alin.(8) din același act normativ, **cu 5 voturi pentru și 2 voturi împotriva (opinie concurentă);**

2. O copie a prezentei hotărâri va fi transmisă părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință :

ASZTALOS CSABA FERENC – membru

DINCĂ ILIE – membru

HALLER ISTVÁN – membru

LAZĂR MARIA – membru

LUMINIȚA GHEORGHIU – membru

POPA CLAUDIA SORINA – membru

SANDU TATIANA VERONICA – membru

Motivele de fapt și de drept redactate de P.C.S. și V.F.

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.